

РЕЦЕНЗИЯ

*от проф. д-р Цветан Илиев Петков
на академичната и научно – приложната дейност на гл. ас. д-р
Цветелина Валериева Ненкова*

*във връзка с обявен конкурс от Международно висше бизнес училище –
Ботевград за академична длъжност „Доцент” в „Държавен вестник” бр.
8/28.01.2025 г. в област на висше образование 3. Социални, стопански и
правни науки, професионално направление 3.8. Икономика (Финанси,
данъчно облагане и финансово управление на фирмата)*

Рецензията е изготвена в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото прилагане (ППЗРАСРБ), Наредба за развитие на академичния състав в МВБУ както и във връзка със Заповед 39/02.04.2025 г. на Ректора на МВБУ за определяне състав на научно жури. Тя е разработена в три части и заключение, включващи изисквания към кандидата и към неговата учебна и научноизследователска дейност.

Изисквания към кандидата

(чл. 24 ЗРАСРБ и чл. 53 и чл. 57а от ППЗРАСРБ)

Гл. ас. д-р Цветелина Валериева Ненкова е единствен кандидат по обявения конкурс. Тя е родена 16.10.1984 г. През 2008 г. се дипломира в ОКС „Бакалавър“ по специалност „Финанси“ на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, след което през 2009 г. придобива ОКС „Магистър“ в специалност „Финансов мениджмънт“ в същото висше училище. От 2015 е „Доктор по икономика“ на основата на защитен дисертационен труд в МВБУ – Ботевград.

Академичната кариера на гл. ас. д-р Цветелина Ненкова започва през 2009 г. като асистент в катедра „Застраховане и социално дело“ при факултет „Финанси“ на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов. От октомври 2015 г. до настоящия момент е главен асистент в МВБУ – Ботевград.

Освен с академична работа, Цветелина Ненкова е консултант по финансови и управленски процеси в ЗД „БУЛ ИНС“ АД.

От направената проверка по документи се вижда, че не са допуснати нарушения по процедурата на конкурса. Спазени са законовите изисквания и вътрешните правила за заемане на академични длъжности в МВБУ – Ботевград.

Изисквания към учебната дейност

(чл. 24 (1) и чл. 27 (4) ЗРАСРБ и чл. 57а от ППЗРАСРБ)

От представената от кандидата справка за академична натовареност става ясно, че гл. ас. д-р Цв. Ненкова има осигуреност с учебни дисциплини в ОКС „Бакалавър“ и „Магистър“ в МВБУ както следва: Данъци и данъчна администрация, Данъчен контрол и администрация, Международни финанси, Основи на финансовото управление на предприятието, Публични финанси, Публични финанси и данъчен мениджмънт, Финанси и Финанси на фирмата.

На тази основа може да се заключи, че учебната натовареност на гл. ас. д-р . Ненкова съответства на приетите от МВБУ нормативи, както и на изискванията на ЗРАСРБ и на Правилника за неговото прилагане за заемане на академична длъжност „Доцент“.

Изисквания към научно – изследователската дейност

(чл. 26 (1) от ЗРАСРБ и чл. 53 от ППЗРАСРБ)

Главен ас. д-р Цв. Ненкова представя за рецензиране 21 научни публикации, разработени след придобиване на ОНС „Доктор“. От тях **2 монографии, 3 студии, 2 статии и 14 доклада от национални и международни научни конференции**. От представената от кандидата по конкурса справка за публикационната дейност е видно, че 18 публикации са на български и 3 на английски език. 8 от разработките са в съавторство. Всички те са намерили място на страниците на престижни български научни издания.

Кандидатът в конкурса е представил **2 монографични труда** – „*Необходимост от актуализиране на организацията на подоходното облагане на физическите лица в България*“ и „*Ефективност на пенсионноосигурителните дружества*“. Първата монография приемам като основна за покриване на изискванията на ЗРАСРБ за заемане на академична длъжност „Доцент“. Втората монография е издадена на основата на дисертационния труд, защитен през 2015 г.

Монографията „*Необходимост от актуализиране на организацията на подоходното облагане на физическите лица в България*“ е в обем от 116 стандартни страници. Поставеният при нея изследователски проблем считам за актуален, особено с оглед на текущото състояние на публичните финанси у нас. В разработката се разкрива ролята на подоходните данъци, с които се облагат физическите лица, като важен инструмент на държавната политика. Авторът отстоява тезата, че без да се оптимизира организацията на облагане на доходите на физическите лица съобразно икономическото

развитие на страната е невъзможно да се осъществи рационален пазарен модел на развитие и управление. Нещо повече, Цв. Ненкова подчертава, че усъвършенстването на организацията на облагане на физическите лица с подоходните данъци е от съществено значение както за набиране на необходимите приходи за държавния бюджет, така и за разрешаване на възникнали социални проблеми. Това свидетелства за една сериозна авторова позиция, че ефектите от подоходните данъци не трябва да се анализират само от икономическа, но и от социална гледна точка. Ненкова акцентира върху това, че те са не само метод за набиране на приходи в бюджета, но чрез тях, в зависимост от размера на доходите, получени от физическите лица, една част се преразпределят в полза на държавата. Това предопределя и тяхната социална основа, свързана с по-справедливото преразпределение на доходи между населението и държавата. Тук заслужава внимание обстоятелството, че се подчертава ролята на подоходните данъци за формиране покупателната способност на физическите лица, която в последствие оказва влияние върху потреблението, като елемент на съвкупните разходи в националното стопанство. Осветлен е смисълът на данъчното облагане на физическите лица, а именно за получаване на насрещен поток от публични блага, произвеждани и предлагани от правителствения сектор съобразно обществените потребности. На тази основа е изяснена ролята на подоходните данъци, като част от данъчната система на страната, за ефективността на икономическото и социалното ѝ развитие.

За **обект на изследване** е определена организацията на облагане доходите на физическите лица, работещи по трудови и извънтрудови правоотношения, а **предмет** са подоходните данъци и системите на облагане, които се прилагат в данъчната практика на България. С оглед на така формулираните обект и предмет на изследване гл. ас. д-р Ненкова е поставила следната **цел** – доказване на необходимостта от въвеждане в данъчната практика на рационален механизъм за облагане доходите на физическите лица чрез осъществяване на реформа в организацията на подоходното облагане в България.

В структурно отношение изложението в монографията е разпределено в четири глави, разкриващи същността и тенденциите в развитието и усъвършенстването на подоходното облагане на физическите лица.

В първа глава се анализира генезисът на възникване и развитие, историята, мястото и значимостта на подоходните данъци в структурата на данъчната система. Извършен е задълбочен анализ на действащата подоходна данъчна политика в България, като са разкрити предимствата и недостатъците на техниките за облагане доходите на физическите лица.

Във втора глава се разкрива технологията за облагане на доходите на физическите лица, работещи по трудови правоотношения. Вниманието е фокусирано върху личния подоходен данък и социалното осигуряване, като вид подоходно облагане. Изследвани са техниките за облагане доходите на физическите лица, прилагани в данъчните системи

на страните от ЕС. На база на задълбочен анализ се обоснова необходимостта от данъчна реформа, като са направени конкретни предложения в тази област.

В трета глава са разгледани теорията и практиката при облагане на доходите на физическите лица от стопанска дейност и други дейности по извънтрудови правоотношения. На основата на разгледаните теоретични въпроси за същността на доходите по извънтрудови правоотношения и решените практически примери за изчисляване на дължимите данъци са направени изводи и са предложени мерки за постигане на по-справедливо разпределение на данъчната тежест между физическите лица.

В четвърта глава са очертани тенденциите в развитието на подоходното облагане на физическите лица и са анализирани възможностите за неговото усъвършенстване. Направени са препоръки по отношение запазването на пропорционалното или въвеждане на прогресивното подоходно облагане, отмяната на системата на патентните данъци и дигитализацията на данъчното облагане.

Всяка от главите приключва с изводи относно представеното в съдържателен план в тях. Това е дало възможност на автора в заключението да направи обобщение на постигнатите резултати от своето изследване и да формулира практически предложения за реформа в подоходното облагане на физическите лица в България.

Второто монографично изследване на гл. ас. д-р Ненкова *„Ефективност на пенсионноосигурителните дружества“* е публикувана книга на основата на защитения от нея дисертационен труд за присъждане на ОНС „Доктор“. Изследователският фокус на автора е върху предизвикателствата пред пенсионноосигурителната система у нас в съвременните условия. По-конкретно, вниманието е съсредоточено върху негативните тенденции в протичащите демографски и икономически процеси. Цв. Ненкова отстоява позицията, че дисбалансът в съотношението между трудоспособните лица и пенсионерите, довел до увеличаване на „осигурителната тежест“ върху доходите на работещото население и същевременно до ниски размери на пенсионните доходи, генерирани от публичната разходопокривна система, предполага предприемане на мерки за развитие и разширяване на обхвата на допълнителните форми на пенсионноосигурителна защита. В тази връзка мога да определя като актуален изследвания в разработката проблем за ефективността на пенсионноосигурителните дружества. Подчертана е ролята им на управленски организации, осъществяващи дейността по допълнителното пенсионно осигуряване в България и е изтъкната позицията им на ключов фактор за постигане на очакваните социални и икономически ефекти от функционирането на цялата пенсионноосигурителна система.

При участието си в конкурса за заемане на академична длъжност „Доцент“ гл. ас. д-р Цв. Ненкова е представила и **19 други публикации**. Това са **3 студии, 2 статии и 14 научни доклада**. Според насоката на изследваните в тях проблеми те биха могли да се групират в три направления. Най-голям е броят на публикациите с тематика, свързана с

финанси на фирмата, финансово управление и фирмени инвестиции. В тази област са 8 разработки. Във второто направление – данъци и данъчно облагане, са 7 публикации. Останалите автори изследвания са по тематиката на предизвикателствата пред пенсионноосигурителните дружества в България. Всички разработки са публикувани в рецензирани и реферирани български издания и напълно покриват минималните наукометрични изисквания за заемане на академична длъжност „Доцент“.

При оценката на публикационната дейност на кандидата не съм установил практики на плагиатство. Коректно са използвани различни литературни и информационни източници.

Представените в списъка към документите за участие в конкурса **научни и практико – приложни приноси** на гл. ас. д-р Цв. Ненкова приемам като реалистични и действително доказани. Посочените 6 приноса са разпределени в две тематични направления. Относно тях мога да констатирам, че демонстрират използване на фундаменталното научно знание и превръщането му в конкретно приложно такова.

Заключение

На основата на представените документи по конкурса и оценката на приетите за рецензиране публикации, за кандидата могат да бъдат направени следните изводи:

- 1) Гл. ас. д-р Цветелина Ненкова е единствен кандидат в конкурса;
- 2) Притежава научно – образователната степен „Доктор“, заема академичната длъжност „Главен асистент“ и отговаря на нормативно заложените професионални и наукометрични изискванията;
- 3) Има осигурена необходимата аудиторна и извън аудиторна заетост;
- 4) Има публикуван монографичен труд, свързан пряко с конкурса.
- 5) Чете лекции в МВБУ – Ботевград по дисциплини в ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“, които са непосредствено свързани с конкурса;
- 6) Участвала е в разработването и реализацията на практико – приложни проекти;
- 7) Представена е и е приета за оценка научна продукция, включваща 21 научни публикации, от които 2 монографии, 3 студии, 2 статии и 14 доклада от национални и международни научни конференции.
- 8) Една част от представените трудове са публикувани на английски език.

Критични бележки и препоръки:

- 1) Нямам критични бележки, които да се отнасят да представеното научно творчество на кандидата;
- 2) Препоръчвам да се насочи вниманието към публикуване на учебна литература, в която да намерят своето място резултатите от научните изследвания на Цв. Ненкова;

3) Препоръчвам да продължава изследванията си по темата за подходящите данъци и данъчната системата на страната, като направи задълбочено проучване на практиката на развитите страни.

В заключение смятам, че предложените за рецензиране трудове по своите качествени характеристики, приноси моменти и количество на публикациите напълно отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, на Правилника за неговото прилагане и на нормативната уредба на МВБУ – Ботевград. Разнообразната лекционна, методическа и научна дейност на кандидата ми дава основания убедено да твърдя, че гл. ас. д-р Цветелина Ненкова отговаря на всички критерии и изисквания за заемане на академичната длъжност „Доцент“ в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика (Финанси, данъчно облагане и финансово управление на фирмата) в съответствие със Закона за развитието на академичния състав в Република България. **На тази основа подкрепям заемането на академична длъжност „Доцент“ от гл. ас. д-р Цветелина Валериева Ненкова.**

29.04.2025

София

Съставил:

Заличена информация
съгласно ЗЗЛД и
регламент (ЕС) 2016/679

/Проф. д-р Цветан Илиев/